

SNAHA O NAVRÁCENÍ PRAVOMOCÍ DIAGNOSTICKÝM ÚSTAVŮM, KTERÝ BY POZITIVNÍ VÝVOJ SYSTÉMU PÉČE O OHROŽENÉ DĚTI VRÁTIL O NĚKOLIK LET ZPĚT.

Kontakt:

tajemnice Asociace Dítě a Rodina, z.s.: Mgr. Svatava Poulson, Svatava.poulson@дитеarodina.cz,

tel: +420 602 718 035

koordinátor Asociace Dítě a Rodina, z.s.: Tomáš Valenta DiS., tomas.valenta@дитеarodina.cz,

tel.: +420 702 018 081

Asociace Dítě a Rodina, z.s., sdružuje 61 nestátních neziskových organizací, které se dlouhodobě zabývají problematikou ohrožených dětí. Na základě cílů, které si Asociace Dítě a Rodina stanovila při založení v červnu 2015, se musí ostře vymezit k druhému pokusu prostřednictvím Návrhu zákona o změně zákonů poslankyně Heleny Válkové a dalších poslankyň, o navrácení systému péče o ohrožené děti o několik let zpět a tím brzdít pozitivní vývoj samotného systému na úkor základních práv ohrožených dětí na spravedlivý soud a upírání jejich práv vyrůstat v rodinném prostředí.

Svým stanoviskem Asociace Dítě a Rodin apeluje k negativnímu postoji a případnému **zamítnutí** tisku 977 – návrh zákona o změně zákonů v souvislosti s nařízenou ústavní výchovou (návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s problematikou umístování dětí s nařízenou ústavní výchovou do školských zařízení, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a další související zákony, a zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů) - na problémy, týkající se možných zásadních změn v oblasti ústavní výchovy nezletilých dětí.

Změna k původnímu znění však nepovede ke zlepšení stávajícího systému, ba naopak. Navrácení pravomocí Diagnostickým ústavům s sebou přinese mnoho negativních dopadů, které se účinností stávajícího stavu minimalizovaly.

- a) Dítěti, kterému je na základě soudního rozhodnutí nařízena ústavní péče, se touto změnou odebere základní právo na nezávislý soud a zejména participace na jeho případu v rámci spravedlivého procesu, protože o jeho přemístění (svěření do péče jiného ústavu) bude rozhodovat diagnostický ústav, nikoli nezávislý soud. Soudní ochrana by byla minimální, neboť rozhodnutí diagnostického ústavu má být předběžně vykonatelné bez ohledu na případně podané odvolání, o němž by však opět neměl rozhodovat nezávislý soud, ale Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Teprve poté by bylo možno podat žalobu k soudu. Ale nikoli k opatrovnickému soudu, který v rámci péče o nezletilé je s případem obeznámen, ale ke správnímu soudu, který jinak věci péče o nezletilé neřeší vůbec a nemá pro takové rozhodování ani zkušenosti, ani potřebnou odbornost.
- b) Zvýší se riziko o dítěti rozhodovat ne z hlediska jeho nejlepšího zájmu ale pro naplnění kapacit diagnostických ústavů a následných školských zařízení.
- c) Ještě více se prohloubí nepropustnost dítěte v systému péče o ohrožené děti a tím se prodlouží doba jeho umístění v ústavním zařízení, na úkor možnosti trávit své dětství v rodinném prostředí.
Příklad: dvouleté dítě s nařízenou ústavní výchovou v kojeneckém ústavu (dětském domově do 3 let.) bude po dosažení školního věku následně umístěno do diagnostického ústavu, který jej následně umístí do školského zařízení.
- d) Kromě velmi sporné kvality a procesů je sporná i kvalita samotné poskytované péče v DDÚ, přičemž se jedná o zdaleka nejdražší službu, hrazenou z veřejných rozpočtů - pobyt jednoho klienta v DDÚ stojí měsíčně jen na provozních nákladech průměrně (2014) **96 tis. Kč.** (pobyt v dětském domově 25 tis., v „Klokánku“ 22 tis., v ústavu sociální péče 30 tis., v kojeneckém ústavu 47. tis., a v pěstounské, tedy v náhradní rodinné péči 15 tis., přechodné pěstounské péče 20 tis. Kč.)¹
- e) Odebrané dítě na základě předběžného opatření, bude muset podstoupit o jedno umístění navíc, než by muselo, a tím se prohloubí jeho nejistota ve zdánlivě stabilním prostředí. Přitom hodnotové systémy těchto zařízení se oproti minulosti příliš nezměnily – stále jsou založeny na zastaralých přístupech „kolektivní převýchovy“, uplatňování motivace „odměnou nebo trestem“. Právě přístupy diagnostických ústavů se spíše než péči o děti podobají přístupům uplatňovaným ve vězeňství. Náhradní péče o děti však není a ani nesmí být „náhradním výkonem trestu odnětí svobody“.
- f) Diagnostické ústavy jsou rozdělené dle věku a pohlaví dětí. V případě, že se bude přemísťovat sourozenecká skupina je vysoké riziko jejich rozdělení.

---

¹ zdroj: <http://www.ceska-justice.cz/blog/bezprecedentni-navrh-na-odepreni-soudni-ochrany-opustenym-nebo-ohrozenym-detem-od-ombudsmanky/>

Historie pozměňovacích návrhů Heleny Válkové v souvislosti s problematikou umístování dětí s nařízenou ústavní výchovou do školských zařízení

- Již v červnu 2015 paní poslankyně Helena Válková předložila pozměňovací návrh k NOZ, jímž chtěla docílit navrácení pravomoci diagnostickým ústavům k umístování a přemístování dětí s nařízenou ústavní výchovou mezi jednotlivými zařízeními náhradní péče.
- **Výbor pro práva dítěte Rady vlády ČR pro lidská práva** vyjádřil zcela zásadní nesouhlas s tímto a dalšími pozměňovacími návrhy, které směřovaly v rámci „urgentní“ novelizace nového občanského zákoníku k přenesení pravomoci rozhodovat o konkrétním zařízení, do něhož má být umístěno dítě za účelem realizace ústavní výchovy, zpět ze soudů péče o nezletilé na diagnostické ústavy, a to z důvodu zjevné protiústavnosti těchto návrhů, vyplývající z jejich příkrého rozporu především s Úmluvou o právech dítěte, jakož i z důvodu jejich objektivní neproveditelnosti (tyto dřívější, i nyní předložený návrh jsou i totiž nekvalitně zpracovány i z formálního hlediska legislativního)².
- ústavně právní výbor ve své 74. schůzi dne 6. října nepřijal ani k jednomu z obsahově totožných návrhů (Hany Aulické, Heleny Válkové) stanovisko³.
- na 50. schůzi PS při 200. hlasování poslanců z Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR byl návrh na změny občanského zákoníku spočívající v přenesení pravomoci ve věci svěřeni dítěte do konkrétního školského zařízení náhradní péče z opatrovnických soudů na diagnostické ústavy dne 26.10.2016 zamítnut⁴.
- současné návrhy obsažené v tisku 977/0 zaslané 5.12.2016 poslancům parlamentu ČR⁵, poslankyně Heleny Válkové a dalších je takřka totožný s tím, který navrhla Hana Aulická Jírovcová, a který byl stejně jako návrh Heleny Válkové zamítnut Poslaneckou sněmovnou dne 26.10.2016 při 201. hlasování⁶.

---

² <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/pri-uradu-vlady/jiri-dienstbier/aktualne/vybor-pro-prava-ditete-odmitl-pozmenovaci-navrhy-smerujici-k-obnove-rozhodovani-o-umisteni-ditete-do-ustavni-pece-diagnostickymi-ustavy-146796/>

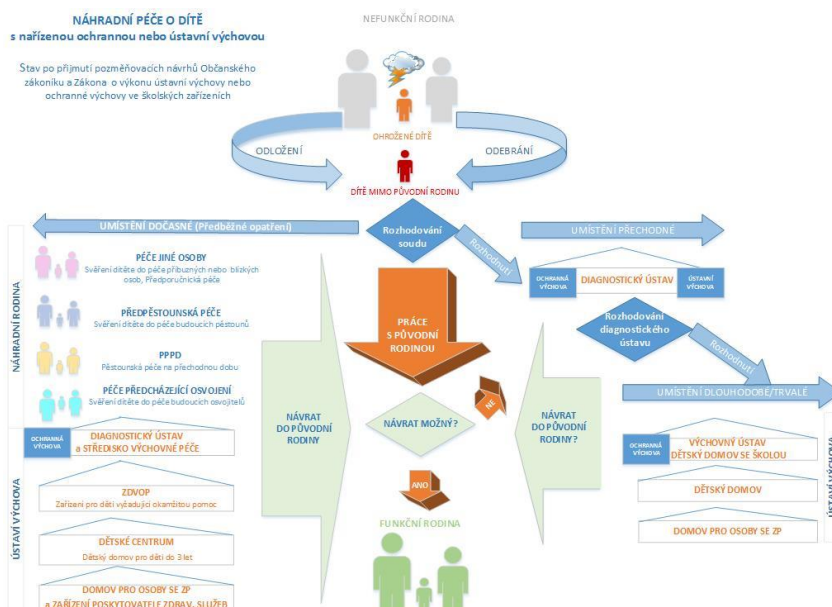
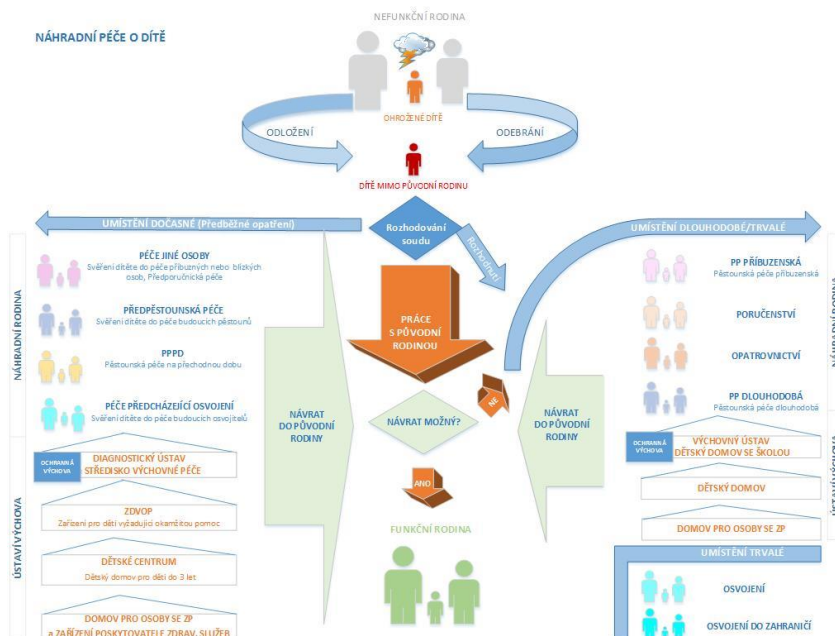
³ <http://www.psp.cz/sqw/text/text2.sqw?idd=107891>

⁴ <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=64424&l=cz>

⁵ <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=977&CT1=0>

⁶ <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=64425>

Aktuální stav, versus stav po schválení pozměňovacího návrhu pomoci schémat

Pohled klientů dětských domovů, bývalých klientů k problematice diagnostických ústavů

3 únor v 11:52

7

Otázka: Kdo byl v diagnostáku a jaké na to máte vzpomínky?

 To se mi líbí Komentář

 2

Taky mám z diagnostáku smíšené pocity, což je asi normální, protože tam se jedinci teprve rozdělí do pastáků a děčáků. Byl jsem v Tršicích. Strávil jsem tam sice jen tři týdny, ale za tu dobu jsem získal spoustu nových zkušeností. Setkal jsem se s tvrdou šikanou, napadáním vychovatelů šestnáctiletými parchanty, policejním pátráním po útěkářích, bodovacím systémem (černé a zelené puntíky), tresty, určitým režimem, který jsem musel dodržovat... Navíc v té době byly mobily de facto vzácností, takže jsme stávali fronty na volání rodině a kamarádům z pevné linky. Volat se smělo tuším jednou za dva dny, max. 5 minut, vaše hovory poslouchali ostatní. Všechno bylo nové, jiné. Když si ale člověk hleděl svého, našel si správné kamarády a snažil se s nimi i vychovateli vycházet, žilo se tam obstojně. 😊

Já sem byla už je to dávno a vzpomínky mám smíšené v něčem dobré v něčem naprd byla se tam i s docela drsnýma děčkama ale dělali sme tam i keramiku a rybaření takže asi to nebylo tak hrozné spíš to bylo naprd kuli tomu že tam semnou nebyla sestra ta byla starší tak musela do prahy 😊

⁷ zdroj: Facebook/přiznání dětských domovů